

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatásán
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 9.

Vezéreink.

Harmadszor van a nemzetnek olyan minisztériuma, amelyet a király kezéből hálával és a legszebb reményekkel telve fogadhattunk. Mind a háromszor a nemzeti küzdelem vezérei jutottak a hatalom birtokába.

1848, 1867, 1906: ez az a három évszám, a mely nehéz küzdelmek befejezését jelenti.

Mind a három évszám a tanulságok egész sorozatát tárja az elé, a ki olvasni tud belőlük.

1848 tanulság a hatalomra, hogy ezt a nemzetet a maga fejlődése útján megállítani nem lehet. Ha az egész nagyhatalmi koncert összefog is a szabadság szelleme ellen, még sem lehet a végleges győzelem az abszolút hatalomé.

1867 nekünk adott leccskét. Ha egyszer sorsunk intézése saját kezünkbe van letéve, az a két kéz az eke szarván legyen, ne a zsebekben. Komoly munka az egyes ember élete is, hát még egy nemzeté! 1867-ben a nagy nemzeti örömben azt hittük, már most minden rendben van, mehetünk nyugodtan pihenni. S míg a kezét zsebre tette a nemzet, az igaz, hogy egyesek zsebe szépen megtelt, de a jogainkat szépen elszántogatta a szomszéd, a népünknek pedig felkopott

az álla. A liberális gazdálkodás felért egy vesztett csatával.

A mennyi magyar ember kivándorolt Amerikába, az egy magyar Elzászt jelent s a mennyit a közös vámterület révén Ausztriának fizettünk, az hadi kárpótlásnak is sok volna.

Tanuljunk tehát a multból s így építsük meg a jövőt.

Prohászka mondotta, hogy Pázmány Péter korában ember kellett a gátra — ma hadseregek kellenek.

Ilyen hadsereggel ér fel az új kabinet, a melyre jobban, mint bármelyikre 1867 óta, ráillik a »nagy« jelző.

Wekerle, mint pénzügyi zseni fog jó szolgálatokat tenni. Esetleges fogyatkozásait társai érvényesíteni nem engedik; de pénzügyi tudására az abszolút kormány hallatlan tékozlásai után szükség van.

A kabinet jellegét azonban ezuttal nem a fő, hanem a tagok adják meg. A tagok pedig a nemzet szívének verését viszik be a minisztériumba.

A magyar földre hajnalhasadást jelent Darányi. A gazdaközönség, a magyar parasztság régi reményei ígérnek teljesebbé a telepítési akció kezdeményezőjével. A terjedő parasztszocializmusnak jobb ellenszerét nem is lehetett volna találni Darányi miniszterségénél.

Andrássy Gyula neve az ősi magyar erények megerősödését jelenti a belügyi politikában: a tisztességet, igazságosságot, magyarságot. Az eddigi abszo-

lutista kísérletek megmutatták, hol van e téren fekély, hol érdem. A fekély pusztulni fog, az érdem jutalmazása a nemes irány követőit fogja szaporítani.

És a többi vezér! Kossuth Ferencz, ez a minden ízében modern és szíve minden dobbanásában magyar ember, a ki a kereskedelmet és ipart, modern életünk vérkeringését tölti meg nemzeti tartalommal. Apponyi a nemzeti ideálok évtizedek óta üldözött apostola, a kinek kezébe az ifjuság sorsa van letéve. Kell ennél csábítóbb kép: egy ifjuság, a jövő Magyarország, a melyet Apponyi ragyogó jelleme, zsenialitása, lobogó hazaszeretete vezérel?! S mindezek koronája a király, a kinek oldala mellett egy Zichy Aladár gróf áll, hogy magyarjai felé hajlitsa szívet . . .

Nem marad el a kérlelhetlen igazságszolgáltatás sem: Polónyi mondása, hogy ő büntetni és jutalmazni fog, megnyugtathat mindenkit, hogy a közel mult arczpíró tetteit magyar embernek eszébe nem jut többé elkövetni.

Reménnyel, bizalommal üdvözljük az új kormányt. Ez többé nem egy pártnak, nem egy osztálynak emberei; ez a magyarok minisztériuma. Vezérei voltak a küzdő nemzetnek, vezérei lettek a dolgozó nemzetnek, legyenek vezérei a diadalmas nemzetnek is!

Dr. K. A.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

»A merénylet«

(Alfred Capus és Lucien Descaves új drámája.)

Közlő: Dr. Némethy Gyula.*

Míg a német színműirodalom legyezeti a szocialistákat, a »Takácsok«-tól a »Takarodók«-ig: a francia drámaírók a szocialista vezérek fölött is megsuhogtatják a szatira vesszejét. Valóban a legigazibb bourgevis-bőségben élő (gondoljunk csak Bebel villájára a zürichi tó mellett!) és szocializmust hirdető, a kizsákmányolást szóval ostorozó és a valóságban a munkások filléreiből uralkodó szocialista vezérek valósággal kihívják maguk ellen a vigjátékiró gúnyos fenyítését. Hálás téma lehetne ami vigjátékiróink részére is, (ha mernék a mostani szocialista rémuralom idején) megkoczkáztatni a dolgot, hálás téma lenne mondani akár bohózatra is az ugorkára felkapott népvészér alakja, ki első osztályon utazik, s a gyűrűs szívat az utolsó állomáson cseréli ki olcsóbb fajtával, este

* Les Annales politiques et littéraires. 18 Mars 1906.

P. & C. »HABIG« s »BORSALINO« kalapokban egyedül raktár.
 Tavaszi angol mellényekben, felöltőkben,
 gummi kabátokban nagy választék.
 Polytanos ujdonságok nyakkendőkhöz.

pedig a színházban páholyban terpeszkedik. Alfred Capus és Lucien Descaves nagy sikert aratott a múlt hónapban a párizsi Gaité színház deszkáin színre hozott darabjával a »Merénylet«-tel, (L'Attentat). Hőse Montferran szocialista képviselő, kinek háromszázezer livre évi jövedelme lévén, nem csuda, ha egyaránt érdeklődik a sztrájkolók ügye és a tehetségtelen, de annál bájosabb Julia Darfenil fiatal tragika carriére-je iránt, kit, mint a munkásokat »atyailag« pártfogol . . . Házasság ember volna, de törvényes neje, Marcelle elhagyta, nem tudván megbékülni férje könnyű erkölcsével. Választások előtt állván, Montferran-nak szüksége van a feleségére, mert egy hátrányos válpör esetleg mandátumának elvesztését vonná maga után. Marcelle, áldott jó teremtés létere kész is megtenni ezt. Ezzel bonyolódik össze a darab.

Marcellebe ugyanis egy fiatal anarchista, Lazare szerelmes, kinek féltékenysége csaknem végzetes botrányba tör ki Montferran lakásán. Lazare t. i. részben féltékenységtől ösztönözve védelmére kell atyjának Marescatnak, kit a tehetségtelen tragika, Darfenil kisasszony érzékenyen megsértett. Ime az összeütközés a fiatal vagyontalan anarchista és a bourgeois al-lure-ökkel élő szocialista között:

III. felvonás.

I. jelenet.

Montferran. Ugyan, ne fujjuk föl azt az esetet annyira . . . Julia egy kissé heves volt, de alapjában véve igen jó teremtés . . . Azután meg az ön édes atya keményen megfelelt neki . . . Ne akadjunk fel ilyesmin . . . Legföljebb azt nyerjük vele, hogy az ujságok botrányra fujják fel.

Lazare. Ha én lettem volna atyám helyén, a botrány még nagyobb lett volna.

Montferran. Mit akar ezzel mondani?

Lazare. Azt, hogy kellőképen megfelelttem volna e leány durvaságai és szemtelenkedéseire . . .

Montferran. Akarja, hogy ezért a szóért gallérjánál fogva röpitsem ki a házamból?

Lazare. (Kiegyenesedve.) Szeretném látni!

Montferran. Ugyan kis barátom, hagyja el. Erősebb vagyok én önnél, ötven esztendőmmel is és ezt be is bizonyíthatom, ha úgy tetszik. (Más hangon szeretve.) Lássá, milyen bolond dolgot cselekszünk . . . Nem akarok én összeveszni Marescot-val, egy szóért, se azt nem akarom, hogy ön egy menthető heveséggel elveszítse állását, főleg mikor azt atya kedvéért követte el. Menjünk vacsorálni, szót se többet.

TAVASZI UJDONSÁGOK megérkeztek

ROTH M. utóda kalap s ural dívat üzletébe.

Férfi fehérneműk méret után a

1564

leggyorsabban és a legbiztosabban készíthetők.

A világhírű »Fownes« angol s különleges női francia keztyűkben, továbbá »Humanie« védjeggyel ellátott amerikai cipőkben, különleges angol s pesti cipőkben egyedül raktár.

Az új kormány.

Az abszolutizmus szomorú napjai letűntek. A romok eltakarítása lázas sietséggel folyik. Az új kormány pedig gyors kézzel lát teendőjehez. Nincs veszíteni való ideje. A nemzet virágot hint az új kabinet útjára, abban a reményben, hogy a sok várakozást, amely hozzája tűződik, valóra is fogja váltani. Adja Isten!

Részletes tudósításunk a tegnapi fontos eseményeiről a következő:

A kormányváltás.

Az ügyvivő kormány felmentése, az ujnak kinevezése és az országgyűlés egybehívása ügyében tegnap reggel rendkívüli kiadásban jelent meg a »Budapesti Közlöny«, talve a legfontosabb kéziratokkal.

Fejérváryék felmentése.

Az első kézirat, melyből szokatlan melegség sugárzik, báró Fejérváry Gézának szól s így hangzik:

Kedves báró Fejérváry!

Kérelmének megfelelően önt magyar miniszterelnöki állásától felmentettem.

Ezen, a legnehezebb körülmények közt példátlan áldozatkészséggel viselt állásában a személyemhez való leghűbb ragaszkodástól, valamint a legtisztább hazafiasságtól vezéreltetve, önfeláldozó buzgalommal kitűnő szolgálatakat teljesített. Kiváló érdemeit még emelte az önzetlen és sikeres tevékenysége, amelyet Magyarország eddigi válságos politikai helyzetéből a békés kibontakozás megvalósítása körül kifejtett.

Ezen, valamint előzőleg is évek hosszú során át, vezetésében a honvédség nagymérvű fejlesztése körül szerzett nagy érdemeiért Önnek hálás köszönetet mondok és bizsitosim különös kegyelméről és őszinte vonzalmamról, amellyel Önhöz, valamint eddig is, úgy ezentul is változatlanul hajlandó maradtok.

Kelt Bécsben, 1906. évi április hó 8-án.
Ferencz József, s. k.

Ezt a kéziratot követik a volt minisztereket felmentő kéziratok. Közülök Vörös László

Kristóffy József az I. osztályú vaskoronarendet kapták, Toszt Gyula, Hegedűs Ferencz, Lányi Bertalan és Gegus Gusztáv valóságos belső titkos tanácsosok lettek. Kovacsevich, Feilitzsch és Pop »hű és buzgó szolgálatainak« elismerése mellett távoznak.

Az új kormány kinevezése.

A Wekerle-kormány kinevezési okmányai közül az első így szól:

Kedves dr Wekerle!

Önt magyar miniszterelnökkommé ezenel kinevezem és a miniszterium megalakítása iránti javaslatait elvárom.

Kelt Bécsben, 1906. évi április hó 8-án.

Ferencz József s. k.

Báró Fejérváry Géza s. k.

Wekerle Sándor s. k.

Ennél a kéziratnál nevezetes az a precedens nélkül való dolog, hogy a távozó és az új miniszterelnök egyaránt ellenjegyezték. Az öszminiszterium kinevezéséről ez a közös kézirat intézkedik:

Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Személyem körüli magyar miniszteremmé gróf Zichy Aladárt, magyar belügyminiszteremmé gróf Andrássy Gyula belső titkos tanácsosomat, kereskedelemügyi magyar miniszteremmé Kossuth Ferenczet, földmívelésügyi magyar miniszteremmé dr Darányi Ignác belső titkos tanácsosomat, vallás- és közoktatásügyi magyar miniszteremmé gróf Apponyi Albert belső titkos tanácsosomat, magyar igazságügyminiszteremmé pedig Polónyi Gézárt nevezem ki és a magyar pénzügyminiszterium vezetésével, valamint a magyar miniszter és a horvát-szlavon-dalmátországi tárcza nélküli miniszter teendőinek ideiglenes ellátásával előterjesztő miniszterelnökkömet bízom meg.

Az illetőkhöz intézett kéziratomat további intézkedés végett mellékelem.

Kelt Bécsben, 1906. évi április hó 8-án.

Ferencz József s. k.

Wekerle Sándor s. k.

Ezt követik az egyes miniszterekhez intézett kéziratok. A legszenzációsabb bizonyára ez:

Kedves Kossuth! Magyar miniszterelnökköm előterjesztésére önt kereskedelemügyi magyar miniszteremmé ezennel kinevezem.

Kelt Bécsben, 1906. évi április hó 8-án.

Ferencz József s. k.

Wekerle Sándor s. k.

Az országgyűlés összehívása.

Az országgyűlés egybehívásáról ez a közlés szól a hivatalos lapban:

Ő császári és apostoli királyi Felsége a minisztertanács előterjesztésére a törvényhatóságokhoz a következő kegyelmes királyi meghívó levelet méltóztatott kibocsátani:

Mi I. Ferencz József Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya.

Kedvelt Hiveink!

Uralkodói kötelmeinkhez tartozván az ország törvényeinek hű és pontos végrehajtása fölött öröködni.

Mint hogy az 1848. évi IV. t.-cz. 1-ső §-a az országgyűlést évenként Budapestre egybehívni rendeli és mint hogy számos függőben lévő kérdés mielőbbi megoldását a nemzet erkölcsi és anyagi érdekei sürgősen követelik.

Ennélfogva elhatároztuk, hogy az ország főrendeit és képviselőit a folyó év május 19. napján megnyitandó országgyűlésre Budapest székesfővárosunkban egybehívjuk.

Minekfolytán nektek ezennel komolyan meghagyjuk, hogy haladéktalanul megtegyék mindazokat az intézkedéseket, melyek a törvény értelmében szükségesek arra, hogy az 1874. évi XXXIII. és az 1899. évi XV. törvények által rendelt módon és a fennálló törvények által meghatározott számban megválasztandó képviselőitek ezen az országgyűlésen megjelenhessenek és a törvényhozás a mondott időben és helyen akadálytalanul megindulhasson.

Kikhez egyébiránt királyi kegyelmünkkel kegyesen hajlandók maradtunk.

Kelt Bécsben, 1906. évi április havának 8-ik napján.

Ferencz József, s. k.

Wekerle Sándor, s. k.

Lazare. Nem, uram, se én, se atyám nem maradunk önnél egy perczig se. Azt hittem, hogy holnap fogom beadni önnek lemondásomat, de beadom azt ezennel, most, rögtön. Minthogy egy fillért se érintettem önnek, lelkiismeretem nyugodt. Ajánlom magamat.

Montferran. Ön ürügyet keres, hogy el-mehessen innen . . . Vallja meg hát!

Lazare. Lehet . . .

Montferran. De hát akkor, miért is jött hozzám? Miért könyörgött az édes apja, hogy alkalmazzam önt?

Lazare. Mert nem tudta szegény, hogy ön milyen szerepet szánt neki; mert őszintének hitte önt. Mert ő a forradalmat nem mester-ségből nem sznobizmusból, nem ambícióból üzi . . . Nem nem, bizony ön igen nagy ur, igen gazdag ahhoz, hogy hozzánk tartozzék?

Montferran. Végre hát kimondta a nagy szót! Majd megpukkadnak irigységtől, ha látják palotáját az automobilomat! Mert csak keserűség és gyűlölség fészkel ezekben a lelkekben! Bizony őszintébb vagyok, mint ti, kis törpék, kiket elhódított a sok rossz olvasmány, a kertes társaság, meg az anarchia gőze!

Lazare. Ön és őszinte?

Montferran. Igen, persze hogy én.

Lazare. Őszinte, mikor, mint ma este, az igazságosságról, reformokról a proletárság felszabadításáról beszél?! Ugyan menjen már! Nem is lehet az! Ugyan mi érdeke lehetne önnek reformálni a dolgok rendjét, amelyben ön mindenható? amely az élet minden gyönyörével szolgál önnek? Ön csak retteghet az új társadalom fölvirradásától, amelyben egyenlőség és igazság uralkodnának, ahogy ön mondja, mert ha az valaha bekövetkeznék, az első áldozat ön lenne!

Montferran. Tudjuk mi ezt, s épen ez teszi érdemessé törekvéseinket. Mi legalább kockáztatunk valamit holott ti semmit se tesztek kockára. A társadalmi forradalmakat mindig a bourgeois-k, mint én, meg az arisztokraták csinálták, legtöbbször saját rovásukra. Tudhatná ezt, ha máshol tanulmányozta volna az életet és történelmet, és nem a zagyvalékos könyvek-ből!

Ah szép eredménye van a tanításnak, amelyben titeket részesítettünk! . . . Itt van ni, ezt nyerte vele a köztársaság, hogy anyai in-

dulattal volt irántatok: forradalmárok és anarchisták!

Lazare. Ha anarchistának lenni annyi mint gyűlölni a képmutatást, akkor az leszek, az vagyok! Ami álmaink nem olyan hivatások, mint az öné, mert még egyszer mondom, az, aki meri hirdetni az egyenlőséget, de amellelt gazdag létére nem osztja meg vagyonát másokkal az csalól! Aki meri prédikálni az összetartást, holott magát mások fölre helyezi, az szélhámos! Aki a sztrájkokat szítja, holott épen ő maga az, aki nem vesz el vele egy ebédet, mit mondok, egy nyalánkságot sem, az gazember! Boldog vagyok hogy szemébe mondhatom ezt önnek! Türelmetlenül vártam ezt a pillanatot! Megjött megkönnyebbültem! Szükségem volt rá!

(Hevesen fölkapja Marescot felöltőjét, s távozni készül. Zsebéből kiesik a revolver a padlóra.)

Montferran. (Lábával érintve azt) Ah, ah, hát revolvert hordunk a zsebben! . . . Ugyan hát fogja egykor végezni is, kis nyomorult, ma örült, holnap gonosztévő!

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

keztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlet-táblázattal a cég eddigi jó hírneve is keszeskedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárda-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 161.

szíves tudomására adja nagyrabecsült vevőinek és a nagyérdemű közönségnek, hogy az őszli idényre a legújabb és legdivatosabb angol, skót és Homespon, valamint angol-double mellénykülönlegességgel megérdemelt kiváltsággal, a legjobb kizsoltásból

Kitüntetések.

A régi kormány távozása alkalmával a következő kitüntetések hozta javaslatba.

Gróf *Pejacsevich* Tivadar horvát bán az elsőosztályú vaskoronarendet kapta.

Márffy Albin miniszterelnökségi államtitkárnak a II-od osztályú vaskoronarendet adományozta a király.

Kaszár Adolf miniszterelnökségi segédhivatali főigazgató a Ferencz József-rend lovagkeresztjét kapta.

báró *Gromon* Dezső belső titkos tanácsos a fővárosi közmunkák tanácsának alelnöke lett.

A miniszteri tisztviselők közül *Kiss* Emse titkárt osztálytanácsossá, dr. báró *Skerlecc* Iván titkárt osztálytanácsossá, tőtör-érhei báró *Nagy* Arpád fogalmazót segédtitkárrá nevezték ki.

A királyi biztosok felmentése.

A mai hivatalos lap eresztí a szélnek a királyi biztosokat is: *Rudnay* Béla, *Naszády* István, *Vozáry* János, *Szuljovszky* Dezső, *Nagy* László, »hü és buzgó szolgálataik teljes elismerése« mellett, üres kézzel távoznak. A hivatalos lap hirt ad gróf *Haller* János háromszékmezei és gróf *Pongrácz* Ferencz abauji főispán fölmentéséről is.

Andrássy választási rendelete.

Az utolsó közlemény gróf *Andrássy* Gyula belügyminiszternek a központi választmányokhoz intézett alábbi körrendelete:

39200—1906.

Körrendelet

valamennyi központi választmányának.

Ő császári és apostoli királyi Felsője a jövő 1906—1911-iki országgyűlést az 1906. évi május hó 19-ik napjára legkegyelmesebben egybehívni méltóztatván: egyidejűleg intézkedtem, hogy a kegyelmes királyi meghívólevelek a törvényhatóságoknak és az önálló képviselő-küldési joggal felruházott városoknak, illetve községeknek a mai napon megküldessenek.

Tekintettel ezen legfelsőbb elhatározásra, az 1874. évi XXXIII. t.-czik 56. §-ának rendelkezéséhez képest az általános képviselőválasztások megtartására a folyó évi április hó 29-ik napjától bezárólag május 8-ik napjáig terjedő tíz napi határidőt tűzöm ki.

Lazare. (Fölvéve a fegyvert.) Megölni olyan embert mint ön, nem lenne gonosztett! Példaadás lenne!

Montferran. No de most már elég! Nem fog megijeszteni, kis nyomorult! Ki innen, egy-kettő!

(Feléje tart. Marescot megjelenik a fenékszínen.)

Lazare. (Magánkivüli, a revolverrel kezében) Ne nyuljon hozzám, különben . . . (Montferran megáll).

Marescot. Mit csinálsz, boldogtalan? . . . (Rárohan Lazare-ra, átöleli, s megragadja jobb karját, a revolver elsül. Lazare fegyverére bámul. Marescot Montferranhoz fut s felfogja őt estében. A lövésre jobb felől bejönnek, Percier, a hírlapírók, Julia és a doktor.)

Szerencsére Montferran csak könnyen sebesült meg. El van ragadtatva a gondolattól hogy mint »merénylet« áldozata szerepelhet a világ előtt. Ez rokonszenvenessé teszi őt s megválasztatását biztosítja. Azonban politikai jelleget kell feltüntetni a merényletet, melynek igazi indokát eltitkolják a közönség előtt. A hatóság jóakarata révén a dúsgazdag képviselőnek sikerül ez is. Vége: általános kibékülés. Montferran mintaférj lesz; a merénylő elveszi egy kis unokahugát, aki boldoggá téve őt, valószínűleg ki is békíti a társadalommal s az anarchia apostolából ártatlan családapát csinál . . .

A darab jelességein kívül a siker hathatós tényezője volt a kitűnő előadás, mely alkalommal Montferran szerepét *Coquelin aîné* alakította.

Midőn erről a (cizmet) értesitem, egyuttal felhívom, hogy az idézett törvényczikk 57. és 58. §§-aiban foglalt rendelkezésekhez képest a kegyelmes királyi meghívólevelnek a közgyűlésben (képviselőtestületben) történt kihirdetése után következő napon okvetlen összeülvén, az általános választások napját a fentebb meghatározott 10 napi határidőn belül tűzze ki s az 1874. évi XXXIII. törvényczikk 59., 60., 61. §§-ok szem előtt tartása mellett tegye meg mindazokat az intézkedéseket, melyek a cizmet feladatát képezik, egyidejűleg az idézett törvényczikk 62. § a értelmében, ugy ezen törvényczikk 68. és 75. §§-ai, valamint az 1899. évi XV. törvényczikk 153., 155. és 156. §§-aira való figyelemmel, az előírt tartalmu hirdetmény kibocsátásáról gondoskodjék s annak szövegét a vonatkozó ülési jegyzőkönyvbe szószerint vegye fel.

Mint hogy a most megtartandó általános képviselőválasztások alkalmával ugyanazok az irányadók, amelyek a két legutóbbi általános képviselőválasztás alkalmával már érvényben voltak, ezuttal a részletekre kiterjedő utasítás mellőzésevel a cizmet hivatali elődeimnek az 1901 évi szeptember hó 10-én 98976. és az 1905. évi január hó 4-én 252. szám alatt kibocsátott körrendeleteiben foglaltak szigorú betartására hívom fel.

Az országgyűlési képviselőválasztások megtartására vonatkozó összes intézkedéseit pontosan feltüntető ülési jegyzőkönyvek másodpéldányát esetről-esetre, legkésőbb azonban az ülést követő napon, — mulhatlanul terjeszse fel.

Budapesten, 1906. évi április hó 8.

Andrássy Gyula s. k.

Bolgár Ferencz honvédelmi államtitkár.

Bécsi tudósítónk telefonon jelenti, hogy *Bolgár* Ferencz honvédelmi államtitkárrá való kinevezése már elhatározott dolog.

Egy visszavont kinevezés.

Azokban a tárgyalásokban, amelyet Fejérváry folytatott a jövődö miniszterekkel, igen kényes kérdés volt, mi lesz a Fejérváry-kabinet kinevezéseivel?

A koalíció vezeterei ragaszkodtak ahoz az álláspontjukhoz, hogy többet az ügyvezetők ellenjegyzésével ne jelenjék meg királyi kézirat a hivatalos lapban, Fejérváry, akinek a viselkedése elragadta az ellenzéki politikusokat, mert csak ugy kisugárzott a szeméből, minden szavából az iparkodás, hogy meg legyen a béke, meghökken:

— Sok ígértenk van ugyan, de nem bánom. Egy akta azonban már nem vonható vissza, a király aláírta Lányinak a Kuria elnökévé való kinevezését. Ezt le kell nyelnetek.

Sorjában felugráltak a helyükről a koalíció megbízottjai:

— Tiszta lehetlenség! Ez megfertőzése volna a magyar igazságszolgáltatásnak.

Polónyi megkérdezte:

— És ki jegyezne ellen azt a kinevezési aktát?

— Te! — mondta Fejérváry.

— Én? Nagyon vén belvárosi fiskális lenne belőlem, ha Lányi addig vár . . . Inkább sohase leszek miniszter!

— Hát talán még Geguss aláírhatná? — reménykedett Fejérváry.

— Nem lehet! Hiszen benn sem volt a hivatalban:

Nagy fejtörés következett s mindenki érezte, hogy megint zökkenő elé került a béke szekerere. Fejérváry végre gondolt egyet. Vette a kalapját:

— Nem bánom, elmegyek a királyhoz. De nem hiszem, hogy ezt meg tudjam csinálni.

Félóra mulva aztán ragyogó arccal, kipurulva, csillogó szemekkel rontott be a szállóba:

— Nem is tudjátok — mondta — mennyire akarja a békét a király! Visszavonta a kinevezési okmányt, melyet aláírt és amely már ott volt a kabinetirodában. Még ezt sem történt meg, mióta a világ áll . . .

Az új kormány eskütétele.

Bécsből táviratozzák a »Budapesti Tudósító«-nak:

A Wekerle-kabinet tagjai vasárnap délután fél öt órakor megjelentek a Hofburgban, hogy ő felsége kezébe letegyék az esküt. Elsőnek dr. *Wekerle* Sándor miniszterelnök esküdt; ezen ünnepélyes aktusnál dr. *Burián* Károly közös pénzügyminiszter és mint magyar zászlós ur báró *Orczy* Béla szerepeltek. Ezután a többi hat miniszter: Gróf *Andrássy* Gyula belügyminiszter, gróf *Apponyi* Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter, *Polónyi* Géza igazságügyminiszter, *Darányi* Ignác földmivelésügyi miniszter, *Kossuth* Ferencz, kereskedelemügyi miniszter és gróf *Zichy* ő felsége személye körüli miniszter tették le az esküt, amely alkalommal már báró *Orczy* Bélával, mint magyar zászlósurral egyetemben dr. *Wekerle* Sándor miniszterelnök szerepelt, míg az eskümintát mind a két alkalommal *Vértessy* Géza miniszteri tanácsos olvasta fel.

Az eskütétel után dr. *Wekerle* Sándor miniszterelnök beszédet intézett ő felségéhez amelyben a kormány nevében köszönetet mond a kinevezésért és ő felségének a kabinettel szemben tanúsított bizalmáért. Ő felsége kegyesen fogadta a beszédet és a kormány összes tagjait kegyes megszólítással tüntette ki.

Az első minisztertanács.

Az új kabinet nyomban ez eskütétel után tartotta az első miniszteri tanácskozást, amelyen az országgyűlés egybehívása és a választások kiírása iránt való intézkedéseket tárgyalták.

Polónyi első előterjesztése.

Polónyi Géza igazságügyminiszter, bécsi munkatársunk jelentése szerint, az eskütétel után következő különkihallgatáson felhatalmazást kér ő Felsőjétől, hogy a válság során keletkezett összes politikai pörök törlesztésére, illetve megszüntetésére nézve sürgős előterjesztés tessen. Ő felsége az előterjesztést elfogadta és az új igazságügyminiszter már a legközelebbi időben ilyen értelemben fog rendelkezni.

A miniszterek diadalutja.

Valóságos diadalut volt az, amelyet az új kabinet tagjai Bécsből Budapestig megtettek.

Bécsből reggel 9 órakor indultak a miniszterek *Andrássy* kivételével, aki mint ismeretes, már jóval minisztertársai előtt érkezett a fővárosba. Az új kormányt vivő vonat rendes időben indult, a kabinet tagjai két szalonkocsiban foglaltak helyet. Alig, hogy elhagyták Bécsset, sűrű éljen kísérte a zakatoló vonatot. A Mórhegyi állomáson a vasuti tisztviselők ünnepelték a minisztereket. A pozsonyi pályaház közönsége kitörő lelkesedéssel fogadta őket. A szalonkocsikba virágot szórtak. A közönség soraiból Thaly Kálmán sietett régi barátai közé.

Danikovich Marcell volt országgyűlési képviselő beszéddel üdvözölte a kormányt. *Kossuth*, *Wekerle*, *Apponyi* telettek az óvációkra. Galánthán jóképű keresztény gazdaközönség, földmivesek sok száz főnyi csoportja éljenezte a nagynevű utasokat. Érsekújváron *Druga* József ügyvéd tolmácsolta a hazafias polgárság érzelmeit. *Wekerle* felelt az üdvözlésre. Hangsúlyozta, hogy nagy ideákat képviselnek, a nemzeti ideálok megmentésére vállalkoztak, az egyes pártok képviselői a maguk elvét sértetlenül fenntartják. Valamennyien áldozatot hoztak, amidőn tárczát vállaltak, de me

kellett tenniök az alkotmányosság, a jogfolytonosság érdekében.

Majd Kossuth beszélt, aki buzdította a polgárokat, hogy akkor, amikor szélesebb rétegek itélőszéke elé bocsátják majd a nemzet életbe vágó fontosságú közjogi kérdéseit, akkor is tudjon lelkesülni és győzni.

Apponyi szólott ezután, majd Zichy Aladár gróf, a király személye körüli miniszter, a néppárt elnöke.

— Hogy olyan sokan jöttek el s ilyen lelkes fogadtatásban részesítenek bennünket, bizonyítja, hogy tudják mennyire kitartóak vagyunk a küzdelemben továbbra is. Ebben a tudatban támogassák működésünket ezentúl is.

A híres érsekújvári cigány aztán belekapott a Rákócziába.

Párkányánán is volt fogadtatás. A váci perronon hatalmas zászlóerdő fogadta az érkezőket, kiket Freisinger Lajos dr királyi tanácsos, közjegyző üdvözölt. Szavaira Kossuth és Wekerle reflektált.

Délután háromnegyed 2 órakor a budapesti nyugati pályaudvarra ért a miniszterek vonata. A környéket beláthatatlan sokaság szállotta meg. Az óriási tömeg hatalmas ovációkba tört ki. A pályaudvart ellepték. Körülözönlötték a vasuti kocsikat s a tetejükre másztak. A miniszteri szalonkocsik közelében mozogni sem lehetett. Hazafias dalokat énekeltek s éljenek az emberek.

A főváros polgársága nevében *Hahóthy Sándor*, az egyetemi ifjuság részéről *Hoffmann Ottó* dr üdvözölték az érkező államférfiakat. Az ovációkat *Wekerle* miniszterelnök köszönte meg, kifejezve, mennyire megalapozott s hálára kötelezi mindnyájukat a lelkes fogadtatás. Az alkotmány, úgy mond, a szabadság mellőzhetetlen előfeltétele. A nemzet alkotmányáért küzdött törvényes alapon. Ezen a törvényes alapon létesült a béke is.

A kormánynak már eddig is két eredményt sikerült elérni. Egyik, hogy élő tanuja volt annak, hogy a király szíve mélyén alkotmányos érzület; ha ennek az érzületnek gyümölcsét avatatlan kezek szedték is ideig-óráig, gyökerét nem téphették ki. A második eredmény, hogy a korona és a nemzet között az egyetértés helyreállott.

Kossuth azt mondta, hogy már öreg korban foglalja el a miniszteri széket. Nem neki kell a székhez iemulnia, hanem annak ő hozzá Belevizsi oda elveit s a *Kossuth*-nevet.

Apponyi a demokrácia győzelmét hangsúlyozta.

A minisztereknek a tömeg aztán nagy nehezen utat nyitott, úgy hogy kocsiba szállhattak. *Kossuth* és *Wekerle* egy kocsiba szállottak.

A nép kifogta a lovakat a kocsiból. Később a miniszterek különböző irányokba elhajtottak. *Kossuth* *Benyovszky Sándor* grófnál ebédelt.

A függetlenségi pártkörben nagy ünnepségekben volt része *Kossuth*nak és miniszter-társainak.

A pesti megyeházáról.

A vármegye személyzete azon örvendetes hírre ébredt, hogy *Csapó Lóránt* megszökött. Éjtélkor megállott egy kocsin a vármegyháza előtt melyen *Csapó* volt alispán elhajtattott.

Reggel a belügyminiszteriumból telefon értesítés érkezett, mely a felfüggesztett *Fazekas* Agostont visszahelyezi főjegyzői hivatalába és ideiglenes alispáni teendőket végzésével is megbízták. *Fazekas* azonnal elfoglalta az alispáni hivatalát és első ténykedése az volt, hogy a vármegyházát ünnepi díszbe öltöz-

tette, kitzetvén arra a lobogókat. Ezután a rendőrséget eltávolították. Majd intézkedett *Fazekas*, hogy a központi választmány d. e. 11 órára összehívassék.

Ma délelőtt tartott ülést a vármegye gazdasági egyesülete.

Koháry Márton vármegyei iktatót eddig két helyen jelölték képviselőnek, Hont és Pestmegyéből.

A tótok készülődése a választásokra.

Trencsénből jelentik, hogy a tót nemzeti párt, amelynek *Mudrony Pál* turóczenmártoni ügyvéd a vezére, a manifesztumot intézett a tót néphez, amelyben hangoztatja a tótok kívánságait és felhívja őket, hogy tartssanak ki hiven a tót nemzeti zászló alatt.

Trencsénből jelentik, hogy a tót néppárt megalakult, amelynek vezetői *Hodzsa Milán* és *Szkiacsák Ferencz* volt orsz. képviselő. A párt végrehajtó bizottságot alakított, mely a választási mozgalmakat intézni fogja. A végrehajtó bizottság Budapesten székel. Allítólag a Rákóczi-tér 3. szám alatt béreltek helyiséget.

Angol lap a magyar alkotmányról.

A M. T. I. jelenti Londonból: A *Tribune* a magyarországi helyzetről így ír: Az oly sokáig húzódozó magyar válság végre az alkotmányos szabadság győzelmével végződött. Az a kísérlet, hogy tönkretessék azt az alkotmányt, amely olyan régi, mint a mi magna cartánk, szerencsére megghiúsult.

Az ügyvédi kamara közgyűlése.

Meglepetés érte a nagyváradi ügyvédi kamarat a válság szerencsés megoldásával. A kamara választmánya u. i. az abszolút kormányhoz semmiféle érdemleges előterjesztést tenni nem akart, csak a statisztikai adatokat beterveztetni. Most aztán az abszolút kormánynak szánt kurta jelentést a legnemzetibb kormány fogja megkapni.

Egyébként a válság megoldásában speciális ügyvédi örömet okozott az a körülmény, hogy végre ügyvédember, *Polónyi* lett az igazságügyminiszter. Még az öreg mameluk-fiskálisok is örültek neki s csak úgy tessék-lássák kedvéért hmgettek.

— Hm, hm. Hej, ha az a *Polónyi* mameluk volna!

A gyűlésen némelyek mindjárt üdvözölni akarták az ügyvéd-minisztert, de az öreg, macacs mamelukok ezt is lehmgették.

— Hm, hm. Hiszen még nem is miniszter. Majd később. Csak lassan.

A gyűlésről következő tudósításunk szól: Vasárnap d. e. 10 kor a városháza közgyűlési termében tartotta évi közgyűlését a nagyváradi ügyvédi kamara. Jelen voltak:

Hlatky Endre elnök, dr *Berkovits Ferencz*, dr *Schweiger Endre*, dr *Ertsey Péter*, dr *Mihelffy Adolf*, Rádl Ödön, dr *Löwy Mór*, dr *Bárdos Imre*, dr *Várnai Ferencz*, dr *Márkus László*, dr *Teleszky Béla*, *Ficzek Lajos*, dr *Adorján Emil*, dr *Thury Károly*, dr *Adorján Ármin*, dr *Krüger Aladár*, *Szacsavay Ákos*, dr *Weimann Dezső*, *Zigre Miklós*, dr *Medvigy Gábor*, dr *Békefi Gyula*.

Az ülést *Hlatky Endre* pár szóval nyitotta meg. Előterjesztette, hogy az ideai választmány azt az álláspontot foglalta el, hogy az alkotmányellenes kormánynak, amely a törvényeket folytonosan megszegte, hiába mutat rá a hiányokra, amelyek felmerültek; e hiányok orvoslását ilyen kormánytól nem reméli. Ezért csak a statisztikai adatokat terjesztjük fel. Most változás előtt állunk, alkotmányos kormány nevezetik ki. Ezért ha időközben bármelyik tag kívánna, a jelentés érdemleges része is elkészítetik s közgyűlés elé terjesztetik.

Az indítványt a közgyűlés elfogadta.

Az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére felkérte dr *Krüger Aladárt* és dr *Várnay Ferenczet*.

Ezután dr *Schweiger Ede* titkár felolvasta a miniszterhez küldendő statisztikai kimutatást, a zárszámadásokat és költségvetést. A közgyűlés valamennyit elfogadta s a fölmentvényt a pénztárnoknak megadta.

A rövid közgyűlés fél 11-kor az elnök elzetésével véget ért.

NAPROL-NAPRA.

Szabadkőmives okvetetlenkedés.

József-napja elmúlt, a jóra való kőmivesek kezükbe vették a kanalat és dolgoznak. Építenek. Am a rosszindulatú malterosok, a szabadkőmivesek is hozzálátnak megint nagy dérral a maguk munkájához. Rombolnak.

Régen fájditják már fogukat a keresztényjellegű intézmények sorában a hitvallásos iskolákra. Főként a katolikusokra persze, mellettük azonban a többi iskolára is, amely valláserkölcsei nevelést sürget, a független erkölcsöt viszont elítéli, kárhóztatja.

A vakoló vitézeinek ezt a nemes törekvését már többször megtárgyaltuk érdeme szerint. A böggötei iskola ügyéből kitolyólag is például, meg a független erkölcs helyi normáliskolájával kapcsolatosan is. Legutóbb *Gedeon*, országosan ismert és becsült nevű publicistánk mutatott rá a szabadkőmives lólábra, amely a *brémai tanítók* ismeretes férczmunkájából kikandikál.

A ponyvatűzet tudvalevőleg az iskolák vallásoktatása ellen öltögeti a nyelvét. *Gedeon* alaposan elbánt ezzel a firkával, melyet most a tanítók nyakára küldenek, nyilván — hogy szociáldemokrata testvéreik és méltó fegyverhordozóik kedvelt figuráját használjuk — sajtotakarónak.

Nos, *Gedeon* cikke, úgy látszik megfektette a derék malterkanalások gyöngye gómrat. Budapesten éppen az iskolák dekrisztianizálása ügyében vakolt a nagypáholy s nem lehetetlen, hogy ennek utóhullámaként egyszerre két szabadkőmives allűrökkel tüntető helyi lap is reagál a mi cikkünkre, amely a hitvallásos jellegű iskolák elsinkótlásának vétót mondani elég vakmerő.

Jóllehet a mi közleményünk csütörtökön a szabadkőmiveseké azonban nem pénteken sem szombaton, hanem csodálatos egyértelműséggel mindkét lapban egyszerre, még csak vasárnap jelent meg, tehát két napig is törhették a fejüket rajta — váiaszuk mégis sem ügyesnek, sem szerencsésnek nem mondható. Legtöbbször gombának helyenkint.

S ha még szellemesség volna ebben az érdességben! De tessék elhinni, oly unalmas és oly banális. Az embernek szinte az jut eszébe, ha több szabadkőmives két nap alatt csak ilyen válasszal tud kirukkolni, akkor egy szabadkőmives, mondjuk, egy huszonnégy óra alatt milyennel állhatna elő. Feleljük pedig, mint a diákgyerek a számtani példa megoldásánál, hogy bizony még kevesebb, még gyöngébbel. Kérdezzük már most: mi jögon hivatkozik az ezuttal mankón vánszorgó szabadkőmives okoskodás — a gyorsvonatra?

Ennyi az észrevételünk általánosságban. A részletkérdéseket illetőleg három megjegyzésünk van. Az első arra a bornirtságra vonatkozik, mintha felelős szerkesztőnk a vele nem egy hiten levőket üldöznék. Ez az állítás oly bold-

ség, amelyet még a nagycsütörtöki spenót közvetlen közelében is megbámul az ember. Ilyen bárgyúságot még több szabadkőmives is csak egyesült erővel tud produkálni.

Második megjegyzésünk, hogy ami a nemzeti haladást illeti, arról a legközelebbi mult gyászos tanulságai után mindenki beszélhet, csak éppen a szabadkőmivesek nem, akik a darabontkorszak alatt jó pénzért mindenféle hóhérmunkára kaphatók voltak.

Végül harmadik megjegyzésünk annak az otrombaságnak szól, hogy mi ki akarjuk irtani a laboratóriumokat, meg akarjuk állítani a haladás vágató szekerét és temetői csöndet akarunk a munka zengése helyett. Nos, ez egyszerűen nem igaz. Legjobb barátai vagyunk minden igaz, becsületes haladásnak. A páholytestvérek azonban dühöngésükben még azt is ránk fogják utóbb, hogy az elmekórházaknak is hadat üzenünk. Dehogy kérjük szépen. Ezt már a szabadgondolkodók iránt érzett őszinte részvétünk sem engedné.

Mindez azonban csak odavetett, futólagos megjegyzés és a világegyetem polémia! Megmondottuk ugyanis már többször, hogy vitatkozásba csak igen ritkán bocsátkozunk, a magunk nivójára meglehetősen kényesek lévén.

Amiért pedig mindezeket itt szóvá tettük, oka az, hogy a keresztény társadalmat a magunk vonalán fokozott figyelemre és munkára biztassuk ismételtelen is. (h)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Április 12. Megyei közigazgatási bizottság ülése.

Április 29. A mérnökegylet előadása a városházán.

Május 5. Kath. Liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

* A kalocsai érsek titkos tanácsos.

Bécsi távirat jelenti, hogy a király dr. Várossy Gyula kalocsai érseknek a titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

* Kristóffy hatyudala.

Még februárban azt képzelte Kristóffy ügyvivő, hogy uralmát hosszabb időre biztosíthatja, ha tüzzel-vassal elnyom minden népgyűlést, nagyobb szabású összejövetelt. Még a beszámolókat is betiltotta, nehogy a volt ellenzéki képviselők a darabontkormány törekvéseiről felvilágosítsák kellőképpen a választókat. M. d. azonban erősebb kilátás nyílt a békére, visszavonta szigorú, törvénytelen rendeletét. Ugy látszik, némely helyen nem vették egész komolyan az ügyvivő ezen újabb intézkedését, mert tegnap egy újabb rendeletet küldött szét, amely egyuttal hatyudala is a letűnt és letört Kristóffynak. Egy bizonyos, hogy ehhez hasonló, törvényes rendeletet nem adott ki rövid működése alatt. A legújabb rendelet a következő:

Mind sűrűbben jönnek a panaszok, hogy f. évi márczius 31-én 2707. eln. sz. alatt kelt rendeletem daczára, melylyel a népgyűlések tudomásul vételét korlátozó előbbi rendeletet visszavontam, a rendőri hatóságok a bejelentett népgyűlések minden elfogadható, törvényes indok nélkül nem veszik tudomásul és a gyűlések megtartását betiltják és akadályozzák.

Felhívom polgármester urat, utasítsa a rendőri hatóságokat, miképp népgyűlések tartására vonatkozó bejelentéseknél az említett folyó évi 2707. eln. számú rendelet értelmében járjanak el és a gyűlések tudomásul vételét csak akkor tagadják meg, ha a program

törvénybe ütköző vagy a gyűlés megtartása által a közrend és köznyugalom tényleg veszélyeztetve lenne s az esetleges zavargásokat a rendelkezésükre álló karhatalmi erővel megfékezni nem tudnák.

Budapest, 1906. április 5.

Kristóffy.

* **Csak egy évre.** Nagyvárad város tanácsa és közgyűlése a város részére szükséges könyomdai munkák készítését, pályázat mellőzésével, noha időközben előnyösebb ajánlkozó is akadt, hat évre Sonnenfeld Adolf papirkereskedőnek adta ki. A városra nézve káros határozat ellen több felebbezés lett beadva. A belügyminiszter tegnap értesítette Nagyvárad városát, hogy a határozatot megváltoztatta s a munkák kiadását csak a folyó év végéig hagyta jóvá kísérletképen; ezt is csak azért, mert már ez évben nem akar zavart okozni a szükséges munkák szállítása körül. Különben az egész határozatot meg kellett volna semmisíteni. A miniszter ugyanis nem tartja indokoltnak a nyilvános árlejtés mellőzését. Ha a város több évre vállalkozó útján óhajtja 1907-től a nyomtatványokat beszerezni, hirdessen annak idején szabályszerű árlejtést.

* **Az új kormány üdvözlése Nagyváradról.** A nagyváradai függetlenségi és 48-as párt nevében Szokoly Tamás pártelnök, mint velünk lapzártakor közlik, megleghangu táviratban üdvözölte Kossuth Ferenczet.

* **A vasutasok előléptetése.** Az államvasutak igazgatósága most tette közzé a már régen várt előléptetések listáját. A vasutasok meg lehetnek elégedve, oly nagyarányu az előléptetés minden vonalon. A nagyváradiak közül igen sokan részesültek kinevezés és előléptetésben. Így a III. fizetési osztály I. fokozatából a II. osztály III. fokozatába Egri Sándor felügyelővé lépett elő. A IV. osztály I. fokozatából a III. osztály III. fokozatába Lukács Gusztáv főellenőrré; az V. osztály I. fokozatából a IV. oszt. III. fokozatába Antony Károly és Gaspero Henrik ellenőrré. Előléptek a III. oszt. III. fokozatából a II. fokozatba Tolnay Miklós főmérnök, a IV. oszt. III. fokozatából a II. fokozatba Fertig Salamon mérnök, az V. oszt. III. fokozatából a II. fokozatba Csöngy Sándor és Nachnievszky Viktor hivatalnokok, a VI. fizet. osztály II. fokozatából az I. fokozatba Barta Samu hivatalnok. A vasuti sztrájk volt fővezére: Sarlay János, akit akkor le is tartóztattak, most főellenőrré lépett elő.

* **Halálozás.** Mély gyász sujtotta *Bátyk* Károlyt és családját. Kis fiuk Géza tegnapelőtt 5 éves korában elhunyt. Halálával nagy fájdalmat és gyászt okozott szüleinek. Az elhunyt fiucska temetése ma délután 3 órakor lesz a fő-utcai gyászos házból. — Részvételt vettük esztelneki *Szacsavay* Sándor halálát. A megboldogult életének 48-ik évében hunyt el tegnapelőtt éjjel fél 12 órakor Biharon. Temetése ma délután 4 órakor lesz. Az elhunytat családján kívül számos rokon gyászolja.

* **Április 11.** A hivatalos nemzeti ünnepet, április 11-ikét az idén nem fogják városunkban a szokásos módon megünnepelni. Szokás ugyanis, hogy e napon egy megyei, mint a városi tisztviselők diszmagyarba öltözve, diszruhás hajduktól kísérve jelennek meg az istentiszteleten. Ez most el fog maradni, mivel április 11-ike a nagyhétbe esik.

* **A mérnökegylet előadásai a városházán.** A Nagyváradai Mérnök és Építész Egyesület igen életrevaló eszme megvalósításával óhajt a nagyközönség körében fokozottabb érdeklődést kelteni a műszaki tudományok iránt: a menyinyiben elhatározta, hogy nyilvános felolvasó üléseket fog rendezni. Első ilyen ülését f. hó 29 én délelőtt tartja meg a Városháza disztermében, melyen ifj. *Rimanóczy Kál-*

mán műépítész az *építő művészet fejlődéséről* és *Köszeghy József* városi főmérnök *Nagyvárad város szabályozásáról* és általában a városok rendezéséről fog előadást tartani. E sikerültnek ígérkező előadások iránt igen élénk az érdeklődés és remélhetőleg nyilvános üléseit az egyesület állandósítani fogja. Az ülésre az egyesület külön meghívókat bocsát ki.

* **Gépműhely az iskola mellett.** Váradvelenczén a róm. kath. leányiskola tőszomszédságában a Moskovits Mór és fia szesz- és vegyigyár alig pár méternyire az iskola és óvoda épületétől a többi között nagy zajjal járó kovács és kerékgyártó műhelyt akar berendezni. Az engedélyt a városi tanács és közigazgatási bizottság, az iskolát fenntartó I. szert. püspökség felebbezése daczára megadta. Ez ellen a püspökség panasza beadványt intézett a közigazgatási bírósághoz. Ebből kitűnik, hogy a gyártulajdonosoknak teleg engedélye nincs, sőt iparengedélyük is csak szesz- és élesztőgyártásra van. Azonkívül nem csak egyszerű, a saját szükségletükre szolgáló kovácsműhelyről van szó, hanem gépjavitó műhelyről, amelyet a lapokban is hirdettek s bárkinek ajánlották a szolgáltatukat gépek javítására. Ezek alapján új, törvényes eljárás elrendelését kéri a püspökség.

* **A pénzüzetek szünete.** Alulírott pénzüzetek ügyfeleik tudomására hozzák, hogy folyó hó 11-én, szerdán, a nemzeti ünnep miatt üzleteiket zárva tartják. Nagyvárad, 1906. április 9-én Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókja, Nagyvárad Takarékpénztár, Bihar megyei Keresk. és Terményhitelbank, Bihar megyei Takarékpénztár, Gazdasági és Iparbank, Polgári Takarékpénztár, Bihareana tak. és hitelintézet, Leszámitoló és Jelzálogbank, Nagyvárad Népbank, Általános Takarékpénztár, Nagyvárad Hitelbank, Központi Takarékpénztár, Kereskedők és iparosok takarékpénztára. A Polgári Takarékek és Segélyszövetkezet befizetései az ünnep miatt szerdán délelőtt 9—11 óráig teljesítendőek.

* **A bihari sztrájk.** A bihari szállómunkások még mindig sztrájkolnak s engedik magukat orruknál fogva vezetetteti az általuk busásan megfizetett dologkerülő agitátorok által. Ugy látszik a csendőrség azért elég erélyesen jár el velük szemben. Tudósítónk jelentése szerint tegnapelőtt három sztrájkoló embert tartóztattak le. A munkaadók határozatuk értelmében idegen munkásokat akartak igénybe venni e végből Mezőkeresztesre mentek, hogy onnan munkásokat hozzanak. A sztrájkolók erre három embert küldtek ki Keresztesre, hol a munkára vállalkozókat bántalmazták és megfenyegették őket, hogyha munkába mernek állani ők mindere képesek lesznek, hogy azt megakadályozzák. A három ember erre vissza utazott Biharra, hol az állomásnál már várták a csendőrök, kik letartóztatták őket. A munkaadók pedig, mivel a munka ideje már meglehetősen előre haladt és a bihari munkások követeléseikből nem akarnak engedni, ragaszkodnak az óradíj fizetéséhez, kénytelenek voltak Mezőkeresztesről munkást vinni. Mivel azonban féltek, hogy a bihari munkások inzultálni fogják az idegeneket, Mezőkeresztesre csendőrök fedezete alatt mentek és onnan 50 munkást vittek. Az idegen munkások és bihari munkában álló munkások állandón a csendőrség védelme alatt vannak. A hegyre a sztrájkolók nem mernek menni, mivel a csendőröknek megvan azonnal le kell tartóztatni. A hangulat most izgatottabb, mint az elmúlt napokban volt, mivel a remény, hogy a munkások engedni fognak, teljesen megsemmisült. Lázadástól azonban nem lehet tartani. A csendőrség képes a rendet fenntartani.

* **Öngyilkosságok.** Egyszerre három helyről vettük az értesítést, hogy gyáva emberek megváltak életüktől. Bihari tudósítónk telefonálja, Vanek József Lengyelországból Biharra vándorolt munkás tegnap éjjel saját szobájában a mestergerendára felakasztotta magát. Vanek részeges ember volt s e miatt felesége már többször elhagyta. Az ember azonban mindannyiszor javulást ígért és az asszony visszatért hozzá. Az asszony különben 4 kis gyermekét sajnálta s tulajdonképen csak ezekért tért vissza. Vanek csütörtökön oly durván bánt feleségével, hogy az kénytelen volt onnét eltávozni. E feletti bánatában az ember tegnap éjjel, ittas állapotban felakasztotta magát. A feleségének még nincs tudomása az esetről, mivel ismeretlen helyen tartózkodván, nem tudták értesíteni. A gyermekek fenntartásáról a községnek kell gondoskodnia. — A második öngyilkosságról szakái tudósítónk számol be. Tudósítás nagyon rövid volt. Gerdán Mózes szocialista agitátor, mert az ő eszméinek diadalrajutását nem vélte elérhetőnek, felakasztotta magát. Gerdán eszelős volt s az öngyilkosságot már régen emlegette. — És a harmadik öngyilkosságot Okányból telefonálta tudósítónk. Okrös Lajos odaváló munkás, az alkohol tulságos élvezetétől elfogulva, felakasztotta magát.

* **Hajsza egy veszettkutya után.** Tegnapelőtt délután meglehetősen veszélyes és komikus hajsza folyt le a Püspökfürdő és Pecseszöllős közötti országúton. Egy 15—20 tagból álló kerékpáros társaság egy fegyveres embert látott futni az uton. A kerékpárosok utólérték az embert, ki egy veszett kutyát kergetett. A kerékpárosok az uton csakugyan láttak futni egy kutyát, melyet üldözőbe fogtak. Csakhamar utól is érték, mire a kutya egy malom udvarára akart menekülni. A malomtulajdonos ki éppen vadászatra indult a kutyára lőtt, a golyó nem talált. A kutya a kerékpárosoknak fordult, mire azok futni kezdtek, a kutya pedig a legelőre menekült, hol egy disznót mart meg a kerékpárosok erre ismét üldözni kezdték a kutyát, mely most a szántóföldre tért be a kerékpárosok meg a szántóföld szélén szaladgáltak s úgy néztek ki, mint a kottló mikor kacskákat gonoz és azok a vízbe mennek. A kerékpárosok a szántóföld széléről kiabáltak a szegény kutyára, mely talán ha nem is lett volna megveszve attól a zajtól biztosan megveszett volna. A kutyát utoljára is egy mezei császár lötte le.

* **Hazafiatlan tótók.** Trencsénből jelentik: A pozsonymegyei Hochstättnon a tót nemzetiségiek mozgolódnak. Így a népet arra igyekeznek bírni, hogy a magyar iskolából lépjenek ki és követeljék a tót tanítást. A főszoigabiróság vizsgálatot rendelt el.

Nem gyárilag!

hanem elsőrangú cipészek által készített
cipők, valódi angol és Ita-féle
kalapok, fehérművek, esőkabátok
legolesőbban

REICHARD áruháza cégnél
szerezhetők be.

Egyedüli raktár PICHLER ANTAL cs.
és kir. kalapgyáros készítményeiből.

* **A husvétii ajándéktárgyakat** vegye meg most, mert az utolsó küldemények már megérkeztek és jelenleg óriási választékban kaphatók valódi amerikai double férfi és női gyűrűk, bróssok, fülbevalók, nyakkendők, karkötők, kézellőgombok, zsuzsuk valódi amerikai double férfi és női láncok. Tekintettel, hogy nincs rá kilátás, hogy ezt a küldeményt több is követni fogja, a tisztelt vevőközönség saját érdekében cselekszik, ha a szükséges tárgyakat minél előbb megveszi, mert ily nagy választékban ezen remek gyémánt és ékszer utánzatok többé Nagyváradon nem lesznek kaphatók. Minden tárgy, mely eddig 4 frt volt, most 1 frt, mely 2 frt volt, most csak 50 krajczár. Amerikai gyémántkirály fiókjának üzletvezetője. Nagyvárad Fő-utca 5. a volt Kiss Dávid és Társa urak helyiségében.

EGYESÜLETEK.

Jóváhagyott alapszabályok. A kulai katolikus munkásegylet alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta. Jóváhagyta még a kolozsvári Szent Vincze egyesület alapszabályait is.

SZINHÁZ.

Bucsuzások. Tegnap és tegnapelőtt csupa bucsuzás volt a színházban. A legkedveltebb szereplők bucsuztak; látszott az ajándékokon, a melyeket a zsinórpaddalról alabocsátottak. Aranyórák, aranyláncok, ezüstkoszorúk, virágok, virágos, éljenzés, tapsok, szegény színész nő sirva bucsuzhatik attól a várostól, ahol hej, de sokszor megkeserítette egy-egy éles kritika. No de minden jó, ha jó a vége, a végén pedig csattant a taps olyan bőven, mint soha. Gerlaci Hermin, Aradi Aranka, Komáromy Margit, Bárdos Irma térdig jártak a rózsában s remek ékszereket találtak közte.

Igy érdemes bucsuzni.

A bucsuzás utolsó estéje, a János vitéz, a karszemélyzet jutalomjátéka volt. Ásitott a színház az ürességtől; csak Tihanyi néhány ügyes élce hozott élénkséget az estébe. János vitéz szerepét ezuttal Hunyadi József, az aradi társulat tagja játszotta.

TÁVIRATOK.

A Vezuv pusztítása.

Budapest, április 9. (Saját tud. táv.) Rómából jelentik: Az elmúlt éjjel a legborzasztóbbak közül való volt, melyet Nápoly és Campagna valaha látott. Városra és vidékére órákon át zudult a kénpor és hamu. Éjfél tájban a föld ingott és rázkódott. De meg a földrengésnél is borzasztóbb volt a minduntalan felcikkázó villámlás. Az emberek sikoltozva hagyták el házaikat.

Mig ezek Nápolyban történtek, addig a láva elborította Bosco Frecasét és végkép elpusztította.

Innen 7 méter magasan és 400 méter szélesen zudult a láva Torre Annunziata felé. A katonák egy csatorna építésén fáradoznak, mely elvezesse a lávát a tengerhez, evégből feltorlaszolták a töltést és a vasuti hidat.

Egy másik lávafolyam Pompeji felé folyik. A lakosok elhagyták a várost. A templomok harangjai szakadatlanul szólnak. Póla mellett meg kellett állítani a személyvonatot, a vonat segítségére küldött segítő gép kisiklott. A mai éjjelnek reszkető szívvvel néznek eléje.

Torre-Anunziata, ápr. 9. (Saját tud. táv.) De Nava belügyi államtitkár-helyettes ideérkezett. Tegnap este a Torre Annunziata felé ömlő lávafolyam megállott. Ugy látszik, hogy már nem fenyegeti a várost az előntés veszélye. 30—32,000 ember hagyta el a várost és a környéken telepedett meg. Az elmenekült lakosok házaikat és visszahagyott javait katonaság őrzi. A Vezuv környékén fekvő községekben sűrű hamueső hullt. A torre-anunziatai kikötőben néhány hajó áll, hogy a csapatok és a visszamaradt lakosok menekülhessenek. A kár óriási.

Nápoly, ápr. 2 A király és a királyné 7 órakor ideérkeztek és automobilon a Vezuv által fenyegetett községekhez mentek. A királyi párt lelkes ovációkban részesítették.

Választások Oroszországban.

Pétervár, ápr. 9. Ideérkezett jelentések szerint a dumai választások teljes rendben folynak.

NYILTTÉR.

Butor

A Preisz Mihály és Fia
csődtömegéből
meglevő BUTOROKAT meg-
vettem, és

leltári árban árusítom.

Nagy Sándor-utca 4. sz. a.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Telefonszám az egész megyére 626.

Igazságszolgáltatás.

Az esküdtek áprilisban. Április hóra négy esküdtszéki tárgyalás van kitűzve. Április 11-én Pásztor Ede és társa nyomtatvány utján elkövetett becsületsértés, április 19-én Benedek Árpád királysértés, április 20. Szekula Szever és 23-án Szabó Zsigmond és társai nyomtatvány utján elkövetett felségsértés miatt lesznek az esküdtek elé állítva.

Váltóhamisítások. Szelisteyi lakos Papp Péter egy borítékot adott át Lero Mitrunak, oly meghagyással, hogy azt vigye be Belényesbe és ott Dregus Szárnak adja át. Lero a megbízás szerint járt el és Papp Péternek 300 koronát adott át. Lero nem tudta, hogy miért kaphatott oly sok pénzt Papp, ezért faggatni kezdte őt. Papp bevallotta, hogy váltót hamisított Gál Flórián és Igás Mitru nevére. Ezt a váltót vitte be a borítékban Lero megjed, mert azt gondolta, most már ő is bűnös és felakarta jelenteni Pappot, ki megnyugtatóként 44 koronát adott át neki. Lerot mindezonáltal

bántotta a lelkiismerete és az esetet feljelentette. Tegnap hozott ez ügyben ítéletet a törvényszék, mely Pappot magánokirat hamisítása miatt 1 évi börtönrre ítélte.

Egy másik váltóhamisítás vétségében is hozott ítéletet a törvényszék. Egy öreg anyókanak jutott vétségére eszébe, hogy ő könnyűszerrel szerezzen pénzt. Nagy Bálintné hegyközkovácsii lakos rábirta Orbán Lajost, hogy egy váltóra Csegődi Bálint nevét írja rá. Orbán egy falusi alak azt se tudta mire jó, vagy rossz a váltó, az anyóka kéréseinek engedve, egy váltóra ráírta a Csegődi nevét és bevitte Szalárdra, hol a váltóval együtt letartóztatták. A törvényszék tegnap tartotta meg ez ügyben a tárgyalást, melynek során az anyóka 6 hónapi börtön büntetésre lett ítélve.

KÖZGAZDASÁG.

A Központi Takarékpénztár közgyűlése.

A »Központi Takarékpénztár« részvénytársaság folyó év április hó 8-án, vasárnap tartotta rendkívüli közgyűlését, melynek egyedüli tárgya az alaptőkének az eddigi 500,000 koronáról egy millió koronára való felemelése feletti határozat volt.

A közgyűlésen jelen voltak: *Zathureczky* István társulati elnök, elnöklése mellett *Breider* Ármán, *Egri* Rezső, *Berger* Lajos, *Zlinszky* Béla, *Dr Várnay* Ferenc, *Kövé* István, *Kormos* József, *Kiss* Márton, *B. Udvari*, *Grósz* Zsigmond, *Aron* Menyhért, *Dr Katolay* Károly, *Lőrincz* Jenő, *Dr Fassy* Lajos, *Dr Grósz* Menyhért, *Kövé* Endre, *Nagy* Márton, *Steiner* Benjámán, *Darvas* Imre, *Berkes* Bertalan, *Rosinger* Péter, *Biszerszky* Iván, *Dr Rosenthal* Mór, *Weinberger* Lajos, *Neuländer* Mihály, *Dr Fisch* Aron, *Lakatos* József, *Dr Bárdos* Imre, *Dr Székely* Adolf, *Székely* Sándor, *Kun* Adolf, *Rendes* Vilmos, *Rozvány* György, *D. Berger* Ignác, *Popper* Árpád, *Rákos* Vilmos, *Reményi* Vilmos, *Rosenberg* Izsó, *Lichtmann* Mór, *Fried* Ignác, *Fehér* Dezső, *Friss* és *Grósz*, ifj. *Popper* József, *Schwartz* Gyula, ifj. *Klein* Lázár, *Dr Lán*czy József, *Steier* Jakab, *Spitzer* Ede, *Molnár* Lajos, *Grünvald* Jenő, *Lőrincz* Márton, *Popper* Akos,

Az elnöki megnyitó után, *Dr Popper* Akos vezérigazgató felolvasta az igazgatóság jelentését, melynek lényeges tartalma az, hogy az intézet fejlődése, szükségessé tette, hogy az igazgatóság ama javaslattal lépjen a közgyűlés elé, hogy 2500 drb. új 200 korona névértékű részvénynek, 200 kor. árfolyam mellett való kibocsátásával, az alaptőkének 1 millió koronára való felemelését határozza el; kiemelte még a vezérigazgató, hogy minden egyes részvényesnek, az intézet iránti nagyfokú érdeklődése idézte elő az intézet forgalmának folytonos emelkedését.

A közgyűlés egyhangulag és nagy lelkesedéssel fogadta el az igazgatóság javaslatát és hozzájárult egyszersmint az alaptőke felemelése után, folytán szükségessé vált alapszabály változtatáshoz is.

Miután a közgyűlésnek több tárgya nem volt, elnök az ülést berekesztette.

5604—906 tkv

Árverési hirdetmény kivonat.

A nagyvárad kir. tszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Nyisztor Mihály végrehajthatónak Bongyis János végrehajtást szervenő elleni vagyonszétosztás megszüntetési ügyében, a nagyvárad kir. törvényszék területén fekvő gyapju 278 számú betétben A. I. 1—4. sor 303, 304, 1496. házszám a foglalt 31 ö. i. sz. a. ház és udvarból, a beltelekben és a legelőben fekvő szántókból, valamint 96/13200 rész legelő járandóságából álló jószágtestre Nyisztor Mihály gyapju lakos 4804/906 tkvi számú utóajánlata folytán az utóajánlati végrehajtási árverést az 1881: 2 + tvi: 146 és 187 §§ ai alapján elrendeli s annak foganatosítására határnapul 1906 év április hó 30 napjának délután 10 óráját Gyapju község házához ezenel kiűzete.

Arverezni szándékozik tartoznak a kikiáltási ár 10 % át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Az árverési feltételek a kir. törvényszéknél mint tkvi hatóságnál és Gyapju község előljáróságánál tekinthetők meg.

Nagyvárad 1906 márczius hó 24.

A kir. törvényszék mint tkvi hatóság.

Istók,

kir tszéki albiró.

1578.

Uj nyaralási vállalat!

külföldi minta szerint

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy szücsmühelyünk vezetésére egy külföldön elsőrangú czégeknel nyert bő tapasztalatu szakavatott szücsmestert alkalmaztunk, ki is a nyaralásra szánt utazó és szőrmeárukat nemcsak lelkiismeretesen gondozza, hanem azokat ki is javítja.

Tisztelettel

1567.

Heiman Lipót és Társa.

Szombat és ünnepnapokon zárva.

Telefon: 243.

Telefon. 243.

Raktárak biztosítva vannak!

Egy hozzánk érkezett levél így hangzik:

Wilhelm Ferenc gyógyszerész urnak, cs. és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó-Ausztria.

Piesting.

Tisztelettel felkérem, sziveskedjék 2 csomag Wilhelm-féle autiartikus és autireumatikus vértisztító teát postautánvét mellett küldeni. Többben kik hozzám jönnek, kérnek, hogy részükre is gondoskodjam ily tea beszerzéséről. Köszönetet mondok Önnek e csodaszerért, s kívánom, hogy az Isten fizesse meg ezt Önnek. Én tudom, hogy ez részemre a legjobb orvosság.

Ismétellen köszönetet mondok e jó orvosságáért, mert tudom, hogy e télen 3 hónapig fektüdtem, és az Ön csodahatásu teája engemet kigyógyított. En szeretném, ha minden beteg ember e csodahatásu teát bevinné.

Teljes tisztelettel Steiner Mátyás.

Ruhestörer Henrik, adóbeszedő.

kapnató Franz Wilhelm gyógyszerész cs. és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint nevesebb gyógyszerárakban és drogueriákban.

Nagyvárad legujabb látványossága

Kálmán

Ferenc

férfi- és fiuruha-áruháza

Fő-u. 5.

A dusan felszerelt raktár csakis legujabb szabásu, a szövet termékek szine javából készült

férfi és fiu ruhák rendkívül olcsó szabott árak mellett vásárolhatók.

Meglepő izléses gyermekruhák és felöltők.

Kérem a cégre figyelni!

Üveg és porcellán üzlet

végképeni felosztása

Nagyvárad, Fő-utca Orsolyazárda-épület.

Összes üveg, porcellán, lámpa, tükör és disztárgyakból álló fióküzletem rakatárát **f. évi április elsőtől** kezdődőleg az üzlet **felosztása végett elárusítom** minden elfogadható árban, azért, mivel Kossuth-utcai fő-üzletembe térszűke miatt azokat nem helyezhetem el és hogy az áthurcolással járó tetemes szállítási költséget megtakaríthassam, inkább a n. é. közönségnek olcsóbb árban rendelkezésére bocsátom.

Midőn ezen kedvező körülményre a n. é. közönség szives figyelmét felhívom, arról is értesítem, hogy Kossuth-utcai fő üzletem a megszokott szolid alapon tovább vezetem.

1556.

Tisztelettel:

HANTFRIGYES,
üveg- és porcellán-kereskedő.

Eladó cséplő és olajmotor.

Magyarországon a legjobb nyers olajmotor. Minden szűk udvarban lehet csépleni. Tűzveszély kivan zárva. Ócska cséplőhöz is igen jó a motor. Venni szándékozók tudakozódhatnak.

Nagyvárad, Kolozsvári utca 111 szám.

T. Pintér Sándor-nál.

1570.

Fábry Testvérek

üzlethelyiségében Fő-utca, Moskovits-palota,

Mélyen leszállított árak mellett jönnek eladásra kitünő finom férfi és fiúingek, kalapok, cipők, harisnyák, különösen finom angol divat zsebkendők és harisnyák, rumburgi vásznak, chiffonok, szalagok, csipkék, valamint francia illatszerek, férfi, divat nyakkendők mélyen leszállított árak. készpénz fizetés mellett.

HIRDE T ÉSEK

jutányos árban

felvétetnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Világkiállítás Széchenyi-kiállítás legfőbb kitünt. Grand Prix

Egyetlen Magyarországi Fővárosi díjazott tisztítóeszköz

Globin

a legjobb és legfinomabb
Czipó tisztítószer

Magyar bikák

500 koronától kezdve. Pekingi kacsatojások tuczatja ingyenes csomagolással 8 korona beküldése után szállíthatók.

Gróf Teleki Arvéd uradalomból posta: **Koncza.**
1571.

KERN ÉS PETROVICS

csemege, fűszer, pezsgő, bor, rum, ásványviz és vadkereskedése

Nagyvárad, Fő-utca. (Huzella M. céggel szemben).

Az arany kereszthez.

Fűszer és csemege

árakat, valamint különféle asztali csemege borok és pezsgőket

ugyszintén mindennemű friss töltésű ásványvizeket a legelőnyösebb árakon, pontos kiszolgálás mellett

ajánljuk a n. é. közönség szives figyelmébe.

Kern és Petrovics

fűszer- és csemege-kereskedők Nagyvárad, Fő-utca.

Kugler-Gebeaud udvari cukrász gyártmányainak u. m. Cacao, csokoládé cukorka és mignon sütemények főraktára.

Nagy választék különféle csemege cukorkákban.

Husvétii selyem- és czukortojások legnagyobb választékban.

Naponta friss gazdasági-főző- és uradalmi tea, vaj, Prágai sódar nyers és főtt állapotban, minden nagyságban.